

Dzieje wsi Baranówko

Autor: Justyna Kobus

{smoothgallery image=F5401.png&title=Kościół p.w. św. Jakuba w Żabnie (fot. J. Kobus)&caption=Kościół w Żabnie}Niewiele jest danych na temat tej małej wsi położonej na linii północ-południe, między Mosiną (gminą) a Żabnem (obecnie parafią).

Baranówko prawdopodobnie „powstało w XVIII w. jako osada olęderska, w 1789 r.”1. Wieś nazywała się wówczas Baranowskie Olędry i w 1789 r. liczyła „17 dymów i 87 mieszkańców”2. Do dziś można znaleźć ślady osadnictwa olęderskiego, choć w większości są to wyłącznie kurczące się rzędy topól i wierzb stosowanych do celów melioracyjnych.

W 1828 r, kiedy Mosina stała się siedzibą władz gminnych, Baranówko znalazło się w obrębie administracji mosińskiej, gdzie też miało swoją parafię. „W skład tej gminy wchodziły również obszary dworskie: Baranowo, Brodnica, Konstantinowo, Piotrowo, Pożegowo, Słowiniec, Żabno oraz Nadleśnictwo Mosina”3. Obecnie kościół parafialny znajduje się w Żabnie.

„W połowie XIX w, na ziemi mosińskiej istniały następujące wsie olęderskie: Słowiniec, Żabno i Pecna, a w dobrach Tytusa Działyńskiego położona była osada Radzewo Olędry (obecne Radzewice). Pozostałe były własnością Drwęckiego. Te osady były zaludnione. W 1841 r. w Sowińcu mieszkało 130 olędrów, w Żabnie 239, w Pecnie 156 a w Radzewie 329”4.

{smoothgallery image=F5402.png&title=Baranówko. Cmentarz ewangelicki w lesie (fot. J. Kobus)&caption=Cmentarz ewangelicki}Wieś, jak i cały region, znajdowała się w strefie oddziaływania niemieckiego (choćby z powodu położenia), o czym świadczy poniemiecki cmentarz położony na terenie należącego do wsi lasu; do dziś znajduje się tam „prawdopodobnie z 1 poł. XIX w. 10 zdekompletowanych nagrobków”5. Większość mogił jest zrujnowana, jedynie 3 nagrobki zachowały się w stanie względnie dobrym. Jak dotąd cmentarz nie był obiektem zainteresowania lokalnej społeczności, czy władz (w przeciwieństwie do poniemieckiego, ewangelickiego cmentarza w sąsiedniej wsi, Sowinki).

W dokumentach z XIX i 1. poł. XX w. – Księgi dusz gromady Baranówko – można znaleźć informacje dotyczące ludności wsi z lat: 1825–1927, 1834–1925, 1849–19316.

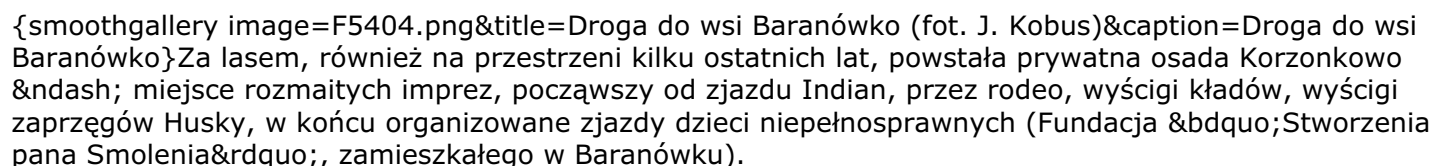
Mieszkańcy Baranówka, w większości od pokoleń rolnicy, w obliczu zagrożenia wojennego nie unikali obowiązku służby ojczyźnie. Wiadomo, że uczestniczyli w Powstaniu Wielkopolskim. W czasie II wojny światowej, wieś została częściowo zajęta przez Niemców i wkrótce zmieniła nazwę na Rohrheim (nazwa ta funkcjonowała w dokumentach niemieckich prawdopodobnie od 1906 r.7). Ludność polska została wysiedlona lub wywieziona w głąb Niemiec na roboty przymusowe, m.in. do fabryk broni; ci, którzy zostali musieli pracować w domach i gospodarstwach przejętych przez niemieckich osadników. Mieszkańcy Baranówka wspominają ten czas jako okres głodu i ucisku (np. wprowadzony przydział żywności, za przekroczenie którego karano śmiercią). Wraz z zakończeniem wojny we wsi nie było już mieszkańców pochodzenia niemieckiego, natomiast przybyło kilka rodzin z kresów wschodnich w ramach akcji przesiedleńczej.

{smoothgallery image=F5403.png&title=Nagrobek z napisem w języku niemieckim (fot. J. Kobus)&caption=Nagrobek}W okresie socjalistycznej odbudowy Polski wieś nie wyróżniała się na tle regionu. Gospodarze zapisywali się do Kółka Rolniczego. W wolnym czasie spotykali się w Klubie Rolnika w Sowinkach (za zapleczem lokalnego sklepu) – klub istnieje do dziś.

Okres większego zainteresowania wsią to koniec XX i początek XXI w., kiedy rozpoczął się proces wykupu ziemi, a następnie boom migracyjny miasto-wieś.

Wieś leży nad Jeziorem Baranówko na terenie Rogalińskiego Parku Krajobrazowego8. Teren Parku odznacza się dużymi wartościami przyrodniczymi, krajobrazowymi, naukowo-dydaktycznymi i kulturowymi. Do niepowtarzalnych walorów przyrodniczo-krajobrazowych zalicza się jedno z największych skupisk wielowiekowych okazów dębów szypułkowych 9. W związku z tak atrakcyjnym przyrodniczo położeniem wsi, stanowi ona cel przeprowadzek ludności miejskiej (stałych lub sezonowych) oraz stanowi idealne miejsce dla osób poszukujących krótkiego wypoczynku. Sytuacja ta sprzyja rozbudowie wsi (co zarazem wpływa na utratę walorów krajobrazowych i estetycznych, np. wzniesiona we wsi od strony

Sowinek góralska chata). Natomiast celom rekreacyjnym sprzyja możliwość jazdy konnej (Ośrodek Jeździecki SPS, Gospodarstwo Agroturystyczne) oraz korzystania z połowu ryb w lokalnym jeziorze włączonym do obwodu rybackiego w 2004 r. 10. Rozporządzenie z 2007 r. precyzuje zasięg tegoż łowiska: „Obwód rybacki jeziora Baranówko na kanale Szymanowo – Grzybno – Nr 2. Obwód rybacki obejmuje wody jeziora Baranówko wraz z wodami kanału Szymanowo – Grzybno na odcinku od linii prostej przechodzącej przez punkty położone na lewym i prawym brzegu tego kanału 200 m powyżej miejsca wpływu kanału do tego jeziora do osi podłużnej przepustu na drodze gminnej Baranówko – Sowinki”¹¹.

Za lasem, również na przestrzeni kilku ostatnich lat, powstała prywatna osada Korzonkowo – miejsce rozmaitych imprez, począwszy od zjazdu Indian, przez rodeo, wyścigi kładow, wyścigi zaprzęgów Husky, w końcu organizowane zjazdy dzieci niepełnosprawnych (Fundacja „Stworzenia pana Smolenia”, zamieszkałego w Baranówku).

Na przestrzeni 20 lat wieś zmieniła diametralnie swoje oblicze. Od 2005 r. jest skanalizowana, a piaszczysta droga została utwardzona.

Opracowania:

- <http://baza.archiwa.gov.pl>
- <http://de.wikipedia.org/wiki/Mosina>
- <http://pl.wikipedia.org/wiki/Baranówko>
- <http://pl.wikipedia.org/wiki/Olędrzy>
- Łojko Jerzy, Stępień Jerzy, Zarys dziejów Mosiny i okolic (do 1945 r.), Mosina 1992.
- Mosina. 700 lat. Album jubileuszowy. Miasto i gmina, oprac. zb. pod red. Włodzimierz Łęckiego, Warszawa – Poznań – Mosina, 2002.
- Rusiński Władysław, Osady tzw. „oleńców” w dawnym województwie poznańskim, Poznań 1939 – Kraków 1947.
- www.mosina.pl 1 Mosina. 700 lat. Album jubileuszowy. Miasto i gmina, oprac. zb. pod red. W. Łęckiego, Warszawa – Poznań – Mosina, 2002, s. 44. 2 J. Łojko, J. Stępień, Zarys dziejów Mosiny i okolic (do 1945 r.), Mosina 1992, s. 80.3 Tamże, s. 73.4 Tamże, s. 81.5 www.mosina.pl 6 Dokumenty znajdują się w Archiwum Państwowym w Poznaniu, dane za: <http://baza.archiwa.gov.pl> 7 <http://de.wikipedia.org/wiki/Mosina> 8 Rogaliński Park Krajobrazowy powstał w 1997 r. na powierzchni 12750 ha (na terenie Nadleśnictwa Konstantinowo 4199,08 ha). 9 <http://konstantynowo.lasypanstwowe.poznan.pl> 10 „Rozporządzenie Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Poznaniu z dnia 30 kwietnia 2004 r. w sprawie ustanowienia obwodów rybackich” 11. Obwód rybacki jeziora Baranówko na kanale Szymanowo – Grzybno – Nr 2; zob.: www.szczecin.uw.gov.pl/prawo/du/2004/Documents/032-2004.pdf 11 Rozporządzenie Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Poznaniu z 2007 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie ustanowienia obwodów rybackich.